

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXVI. Camerinen. Census. An & quando depositum sortis principalis dicatur benè vel malè factum pro extinctione census, ita ut ejus periculum cedat damno debitoris, vel respectivè creditoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

foris in fideicommissio contra debitorem non solum decernitur debitum fortis principalis, sed etiam illud fructuum à die petitionis; Et licet in hujus causæ decisionibus dicatur casum esse diversum, cum fideicommissarius succederet in censibus hereditariis jure domini, Attamen videtur parum tuta responsio, cum proportionabiliter eadem ratio utrique casui conveniat, unde propterea dictæ decisiones attendendæ videbantur potius in ratione quàm in dicto, cujus tamen contrarium ex moderni sæculi malo fato semper servatur.

Dupliciter enim dicebam emptorem hujusmodi actionem ad damna & interesse habere contra talem censuarium, quia dupliciter deliquerat, spernendo scilicet legem contractus, ac alteram legem præcepti judicialis, quarum utraque de per se sufficit ad annullandam solutionem aliàs factam ac fingendam eam tanquam infectam, Primò quia si pecuniam deposuisset, ac tertium interessatum irerpellasset, ut tenebatur, iste illicd procurasset pecuniam investiri, ut ita ex fructibus investimenti de suis fructibus recompenfatis reintegrari posset, seu illum sibi deliberari. Et secundò probabilius, quia idem emptor justè credens censum adhuc durare, ac sciens debitorem tanquam specialiter inhibitu à judice non posse solvere fructus, ita se credidit tutum atque neglexit ab aliis venditoris bonis se reintegrare, seu alias diligentias adhibere; Et sic stant simul, censum attendita veritate extinctum esse, atque nullos fructus deberi tanquam census, & tamen eosdem fructus deberi per fictionem tanquam damna & interesse; Ad instar eorum, quæ pluries hoc tit. habentur de fructibus census impositi super fundo incapaci, vel post illius evictionem cum similibus, quoniam illi deberi non possunt per veritatem, qua attendita nullus adest census, sed bene debentur per fictionem tanquam damna & interesse, cum hac differentia in casu præsentis controversiæ, quod hujusmodi damna & interesse non debentur ad eandem rationem, ad quam fructus census conventi fuerant, ut in dictis aliis casibus, sed solum ad illam rationem, quam fructabat ipsa res empta, quæ frequentius solet esse minor, ut in præsentis de facto erat, & ad quam proportionem fructuum ipsius rei venditæ taxari solent fructus recompenfativi, ac ita debitor relevebatur, nam fructus census erant ad rationem octo. pro centenario, & hujusmodi fructus recompenfativi seu damna & interesse petebantur ad solam rationem quinque juxta taxam legalem desumptam ex glos. in auct. perpetua Cod. de Sacrosanct. Ecclesi. quoties de contraria veritate non constat, ut pluries habetur de hujusmodi fructibus recompenfatis sub tit.

de usuris

**

*

CAMERINEN.

CENSUS

PRO

HIERONYMO MELIORATO

ET CONSORTIBUS

CUM

GINNESIO PETRELLA.

Casus disputatus coram A. C. incertus
est exitus.

An & quando depositum fortis principalis dicatur bene vel male factum pro extinctione census, ita ut ejus periculum cedat damno debitoris, vel respectivè creditoris.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 **F** Circadisdiclam an habeamus certam formam, & quid sufficiat ut dicatur bene facta.
- 3 Quid circa depositum fortis restituenda.
- 4 Deponere non est solvere, & quando debitor deponendo liberetur.
- 5 Depositum male factum validatur per rati habitationem.
- 6 Quando etiam sine contumacia rectè deponatur.
- 7 Extinguens censum cum Tutore vel Prelato, an consequatur plenam & tutam liberationem.

DISC. XXVI.

Dorotheus Rotellus debitor ejusdem census consignativi per ipsum impositi ad favorem Ecclesiæ, cuius erat Rector Ginnesius Petrellus, prædium vendidit Blanchino sub conventionem, ut pretium erogari deberet in extinguendis ejus debitis, inter quæ aderat iste census, unde propterea idem Dorotheus didiclam fecit præfato Petrello Rectori in forma, sed in fine bismestris per Constitutionem Pianam præscripti, non citavit juxta consuetam formulam ad recipiendum statuta die & hora solutionem, eoque non comparente vel non curante illam recipere ad videndum mandari deponi, cum solum de facto pecunia deposita fuisset penes montem Pietatis Terræ Sancti Ginnesii, de quo erant pattes; Quo deposito sequuto, illoque dicto Rectori intimato, ejusdem montis officialis de dictis pecuniis deposuit eas mutuando sub usuris per mutuatarium præfato Rectori præstandis loco illorum fructuum, qui aliàs percepit debuissent ex censu, in quem eadem pecunia investiri deberet, prout de facto per aliquod tempus mutuatarius solvit dictas usuras officiali montis, qui eas solvit dicto Rectori; Sequuta verò dicti officialis morte forsan non solvendo, delectoque etiam minus idoneo mutuatario, Hinc Rector prædictus pulsare cœpit debitorem census, seu Melioratū ejus successorē, vel honorū possessore, prætendendo quod ob didiclam seu respectivè depositum

depositum malè factum, census haberetur pro adhuc vivo & durante, & introducta causa coram A. C.

2 Scribens pro reo convento, ex particularibus facti circumstantiis dicebam, non improbabiler pro eo respondendum videri, saltem quatenus dictus Rector esset solvendo, ita ut ab eo magis culposo Ecclesia reintegrari potuerit; Distinguit enim erat bene concepta, cum super ea non habeamus in jure præscriptam certam formam, ideoque concipi potest eum quibuscumque verbis vel modis, ex quibus declarata remaneat voluntas debitoris redimendi censum, creditori benè explicata, ut dec. 276. n. 1. & dec. 277. n. 8. & 9. post Conc. cum aliis apud eandem quæst. 107. nu. 251. Anconitana census 15. Martii 1660. Taja Romana Census 28. Martii 1664. Priolo.

3 Prout circa depositum, pariter certa forma non habetur, sed principaliter inspicitur, an ita conceptum sit, quod remaneat irrevocabile, ita ut non sit in libito debitoris illud reassumere, sed e converso liberum sit creditori depositatam sortem quandocumque rehabere, ut dec. 276. num. 1. & dec. 296. num. 2. post Conc. in d. Romana Census coram Priolo §. si enim sortis depositum & conferunt, quæ circa formam pecuniæ numeratæ in creatione census præscriptam habentur hoc eodem titulo deducta super censu creato cum cedula bancaria, istam distinguendo à simplici ordine, ex dicta diversitatis ratione abdicationis dominii pecuniæ à debitore, ac respectivè libertatis habendi pecuniam quandocumque, uni, vel alteri competentis

4 Sola difficultas remanebat in eo, quod non præcessisset citatio ad recipiendum solutionem pro certa die & hora, ex eo quod deponere non est solvere, neque debitori licitum est ex abrupto debitam pecuniam depositare, sed solum id conceditur in creditoris contumaciam, ex qua à lege subintellectus censetur ejusdem creditoris consensus, quod pecuniam ad formam Planæ Constitutionis deponatur, undè hujusmodi contumacia cessante, illud non suffragatur ex deductis per Conc. qu. 111. atque ad aliud propositum impediendi cursum fructuum dotialium habetur in Romana fructuum dotis de Porcaris seu Magdalenis sub titulo de dote.

5 Hæc autem difficultas, quæ aliàs in solo puncto juris solida & inevitabilis esset, in hac facti specie tolli videbatur, ex ea circumstantia, quod Rector, cui solvendum erat, habens stante intimatione certam notitiam dicti depositi, illud ratum habuit, dum à depositario seu mutuuario ad aliquod tempus considerabile, (ut per causæ Patronum supponebatur) exegerat fructus investmenti, ita concedit dilati in gratiam tertii, cui pecunia per depositarium mutuata erat, undè propterea quamvis depositum fuisset malè factum per rati habitationem, attamen remanebat sanatum ex firmitate apud Surd. cons. 585. num. 30. cum segg. cujus auctoritate idem firmavit Rota in dicta Romana fructuum dotis 28. Januarii 1661. coram Veraspio; Idque observabam videri certum ex ea ratione, ex qua ob creditoris contumaciam ut supra depositum licitum & validum reputatur, ob præsumptam scilicet seu intellectam creditoris voluntatem à contumacia resultantem; Si enim ista præsumpta ficta voluntas sufficit, multò magis sufficere debet rati habitio, quæ de jure æquiparatur mandato, atque majorem dictæ voluntatis expressionem continere dicitur, dum fundatur in facto ejus, de cujus voluntate agitur, & sic in veritate potius quam fictione.

Fortius autem præmissa procedere dicebam attentata subjecta materia, dum non agebatur de censu privato, ita ut creditor oblatam sortem restituendam tanquam propriam & liberam recipere, atque in alios sibi benè viros usus convertere posset, in quibus terminis verè procedit dicta conclusio de non deponendo nisi prævia contumacia in recipiendo ut supra, sed agebatur de censu debito Ecclesiæ, cujus sortem Rector ad liberam dispositionem non habebat, sed tanquam destinatam in investmentem bonorum stabilium vel censuum, benè custodire tenebatur, ut deus investiretur, ita ut hujusmodi pecunia dicatur vicem bonorum stabilium habere, cadens sub dispositione extravag. Ambrosio, ut in sua materia sub ut. de alienat. & contract. in genere; Tunc enim cessante ratione conclusionis, illa etiam cessare videtur, atque subjectæ materiæ magis congruum est abique dicto inani circuitu directè fieri id quod eo etiam servato fieri deberet.

Potissimè ob interesse debitoris censum extinguentis, ita se magis tutum & certum deliberatione reddentis; In extinctione siquidem censum pertinentium ad pupillos, quam cum tutore fieri contingat, controversum est apud DD. An illa facta sine decreto judicis ac pecuniæ vinculatione in manibus tutoris, liberet nec ne debitore. Et licet magis communis esse videatur affirmativa, stante quod non agitur de alienatione voluntaria, sed de actu necessario, quem sufficit explicare cum legitimo administratore, Nihilominus in subsidium, atque tutore existente non solvendo, satis dubitari potest, an ex beneficio restitutionis in integrum succurratur pupillo super regressu adversus debitorem, de quo proinde in jure habetur, quod solvens tutore sine decreto, plenam non autem plenissimam liberationem obtineat, ex deductis in his terminis censualibus per Conc. quæst. 109. num. 8. cum seg. & num. 13. Cumque Ecclesia inter cætera ejus privilegia istud obtineat, ut reguletur jure minoris vel pupilli, satis probabiliter dubitari potest, ut id quod habetur de debitore ita solvente tutore, locum quoque habeat in eo, qui solvit Prælo seu Rectori, & consequenter rationabilis, quinimò laudabilis & necessarius fuit modus ut supra tentus deponendi; Cum autem unica tantum informatio desuper habita fuisset abique communicatione jurium alterius partis, defuit huc usque occasio maturius veritatem desuper indagandi, stante quod controversia restringebatur ad factum, in quo scribentes pro actore negabant perceptionem fructuum, ex qua rati habitio deducebatur; Cumque ex parte rei probaretur per aliquos testes, prætendebatur, vel ratione singularitatis, vel ob alias exceptiones eis deferendum non esse.

* * * *
* * *
* *
*